

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ' מדינת ישראל ואח'

לפני כב' השופטת אורלי מור-אל

תובע:

נגד

נתבעות:

1. מדינת ישראל
2. מאגרי גניה בע"מ
3. הראל חברה לביטוח בע"מ

מטעם התובע: עו"ד איתן ליברמן.
מטעם הנתבעת 1: עו"ד רמי אלמאדי
מטעם הנתבעות 2 ו-3: עו"ד אייל לוי

פסק דין

1. לפני תביעתו של מר' [REDACTED] יליד 1949 (להלן: "התובע") בגין נזקי גוף שנגרמו לו ביום 18/1/11, בתוך חניון המשמש את עובדי ובאי בית הדין לעבודה בתל-אביב. התובע, שהיה נציג ציבור בבית הדין לעבודה באותה תקופה, התנה את רכבו והלך בדרכו לבית הדין, או אז נתקל בשורת בלוקים העשויים בטון שהוצבו כהפרדה בין מקומות החניה של כלי רכב החונים במקביל זה מול זה. התובע נפל ונחבל בעיקר בכתפו הימנית (להלן: "התאונה").
החניון נשכר על ידי הנתבעת 1 לשימושה מאת הנתבעת 2, בעלת החניון. הנתבעת 3 הינה מבטחת הנתבעת 2. התובע טוען, כי הנתבעות התרשלו ביחד ולחוד באופן אחזקת החניון וגרמו לנפילתו ולפגיעה הקשה שנפגע.
2. בתמיכה לתביעתו, הגיש התובע חוות דעת מומחה מטעמו ממנה עולה, כי הוא נותר עם נכות אורתופדית משוקללת כתוצאה מן האירוע בשיעור של 59% בעיקר בשל פגיעה בכתף. לעומת זאת, הנתבעת הגישה חו"ד דעת ממנה עלה שלכל יותר סובל התובע מנכות צמיתה בשיעור של 35%. מומחה בית המשפט, ד"ר מריו אייכנבלט קבע, כי התובע סובל מנכות צמיתה בשיעור של 50% בגין קשיון לא נזה של מפרק הכתף השמאלית שהינה הגפה השלטת.
3. הצדדים חלוקים בנוגע לקיומה של אחריות לתאונה, וככל שיוכרע, כי קיימת אחריות כזו, בנוגע לשיעור הנזקים שנגרמו לתובע והניכויים שיש לנכות מן הפיצוי, ככל שיופסק.
4. בישיבת ההוכחות שהתקיימה בתיק, נשמעה עדותו של התובע, עדות בנו ועדותה של הגב' אירה מוריב שפגשה בתובע מיד לאחר התאונה. הנתבעות לא ביקשו לחקור את ד"ר ביקלס, שהגיש חו"ד מטעם התובע בנוגע לבטיחות החניון. הנתבעות 2 ו-3, בחרו שלא להגיש ראיות מטעמן ואלו מבינים הנתבעת 1, הוגש תצהיר מבלי שהעז נחקר על תצהירו, לאחר שהעז לא זומן עקב

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 מדינת ישראל ואח'

הודעת הנתבעת 3, על נכונותה לשלם גם את חלקה של הנתבעת 1, ככל שיקבע. על אף האמור ביקשו הנתבעות, כי אכריע בחלוקת הנוק בנייהן ככל שתבוא תביעת שיבוב עתידית מצד המוסד לביטוח לאומי, כאשר לטעמן הנתבעת-1, היא בבחינת המעביד וממילא לא תהא חייבת בשיבוב למוסד לביטוח לאומי והנתבעת-2 תהא חייבת בהוצאם לחלקה כפי שיקבע. לנוכח הודעת הנתבעת 3, כי היא תשא בחלקה של הנתבעת 1 ככל שיקבע, נמחקה, בהסכמת הצדדים, הודעת צד ג' שהייתה תלויה ועומדת נגד הנתבעות 2 ו-3, והנתבעת 3 שהייתה באותה עת צד ג' בתיק צורפה כנתבעת.

אופן התרחשות התאונה

5. התובע פרט בתצהירו את אירוע התאונה. לדבריו, במועד הארוע, 18/1/11, לערך בשעה 14:00 הגיע לחנות בחניון הסגור שמאחורי בית הדין לעבודה וששמור רק לשופטים. התובע הבהיר, כי בדרך כלל אינו נדרש להשתמש בחניון זה, משום שהוא בעל תו נכה והיה מוצא חניה בחובות הסמוכים, אלא שבאותו יום לא מצא חניה כזו ולכן פנה לחניון השופטים. התובע חתה את רכבו בחניה מס' 46, יצא מן הרכב והחל להתקדם לעבר הכניסה האחורית לבית הדין או אז נתקל ברצפת בלוקים ששמשה להפרדה בין חניות מקבילות, אותה לא ראה כלל, לא כשיצא מן הרכב ולא כשהחל להתהלך. התובע ציין, כי באזור שחנה חנו רכבים גם ממולו והתאורה במקום הייתה חלשה, כך שבמידה רבה נע בחשיכה בסביבה בה אינו מנוסה. כתוצאה מן ההתקלות בשורת הבלוקים נפל התובע, נחבל בפניו ובחלקו גופו השונים ויד שמאל שלו דיממה. לאחר שהתאושש, התורמם וצעד לעבר הכניסה האחורית לבית-הדין, כשהוא מתזיק את יד שמאל באמצעות יד ימין ואז הבחין בגבי בורייב אחראית תחזוקה בבית-הדין וסיפר לה מה ארע.

6. בחקירתו הנגדית, תזר התובע על גרסה זו. התובע נחקר ארוכות על הרגלי החניה שלו בבואו לבית הדין במטרה לבסס טענה, כי הוא מניד את המקום היטב, אך חזר והסביר, כי בדרך כלל בשל תו הנכה היה מעדיף לחנות בתוך ולא היה נזקק לחניון השופטים שלעיתים קרובות היה עמוס. איתרע מזלו וביום הארוע לא מצא חניה אחרת. עוד הסביר התובע, כי גם אם היה נכנס לחניון זה היה חונה בחניות אחרות של העובדים וכי זו הפעם אולי השניה בה חנה במקום שופט. התובע אישר את תמונות החניון שהוצגו לפניו (בטרם השיפון) והסביר, כי בניגוד לנראה בתמונות היו במקום כלי רכב רבים גם ממול וגם מצדי החניה והוא נכנס בין שתי מכוניות חונות ולא הבחין כלל בשורת הבלוקים.

7. הגבי אירה מורייב, סיפרה בתצהירה, כי הבחינה במועד התאונה בתובע כשהוא פצוע, מדמם, טוהפנים ונחזיק את יד שמאל באמצעות יד ימין, שאלה אותו מה קרה לו והוא אמר שנגל בשל שורת בלוקים שהפרידה בין שורת רכבים שחנו זה מול זה ואף הצביע אל המקום בו נפל. הוסיפה העדה, כי לאחר הארוע, בוצעו בחניון שיפורים כמי הנכרת התאורה בכל רחבי החניון וכן צבעו את שורת הבלוקים שהפרידו בין החניות בצבע בולט.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 מדינת ישראל ואח'

בחקירתה הגדית חזרה הגב' מורייב על הדברים והוסיפה, כי בדרך כלל התובע לא חונה בחניון זה, אלא שבאותו היום לא היה מקום חניה אחר. גם לפני הגב' מורייב הוצגו תמונות, והיא אשרה, כי אכן מדובר בחניון אולס הדגשה, כי בעת שנפל התובע שורת הבלוקים הייתה בצבע אפור ולא היו אורות ואחר כך צבעו את הבלוקים ושמם אורות.

8. מהתמונות שהוגשו עולה, כי במקום בו חנה התובע ההפרדה בין שורת החניות של כלי הרכב החונים זה מול זה בצמוד משני צדי שבילי החנייה נעשתה באמצעות שורת בלוקים של בגין שהוצבו זה בצמוד לזה. בתמונת נראה וכך גם העידו התובע והגב' מורייב, כי במועדים הרלוונטיים, הבלוקים היו בצבע אפור הוחה לצבע הרצפה.

9. בהסתמך על עדויות וראיות אלה ובתעוד כל עדות סותרת, ניתן לקבוע בבירור, כי התאונה אכן ארעה כפי שתואר התובע, דהיינו לאחר שחנה את רכבו ובעת שביקש להיכנס בשערי בית הדין נתקל בשורת הבלוקים המפרידה בין החניות ונפל אפיים ארצה.

אמנם מדובר בעדות יחידה של בעל דין ובוהטאם להוראות סעיף 54 לפקודת הראיות [נוסח חדש] תשל"א-1971, לא יפסוק בית המשפט בהליך אזרחי בנסיבות המפורטות בגוף הסעיף, על פי עדותו של עד יחיד, אלא אם ייתן טעם על שום מה הוא מוכן להסתפק בעדות יחידה, אולם במקרה דנן אין ספק, כי התובע נפל בחניון כפי שתאר שנפל, הוא פגש בגב' מורייב כשהוא כואב ופצוע והסביר מיד מה ארע ואף הצביע על מקום הנפילה, התובע הובהל לבית החולים וקיבל טיפול בהתאם ואף צרך תמונות בנוגע למקום הנפילה.

לאחר בחינת אופן עדות התובע וסימני האמת בעדותו, נקל לקבוע, כי גרסת התובע בדבר מקום החניה, שכיחות החניה שלו במקום, מסלול הליכתו, מקום הנפילה ושורת הבלוקים שעמדה במקום כמתואר לעיל, הינה אמינה, כנה והוכחה כדבעי במאזן ההסתברויות הנדרש בהליך אזרחי, כך במיוחד כאשר לא הובאה כל ראיה לסותר עדות זה.

10. משנקבעו הממצאים לגבי אופן התרחשות התאונה, הסוגיה הבאה שיש לבחון היא שאלת הרשלנות של הנתבעות או מי מהן.

דיון והכרעה בסוגיית הרשלנות

11. לאחר שבחנתי את מכלול הראיות שהובאו ונסיבות היענין, באתי לידי מסקנה, כי הנתבעות בחד ולחוד כשלו והתרשלו בתפעול ותחזוקת החניון ובחובת הפיקוח ומשכך אחריות לנזקיו של התובע, הכל כפי שיפורט להלן.

12. השאלה הראשונה עליה יש לתת מענה בבחינת קיומה של רשלנות הנתבעות היא האם קיימת חובת זהירות מושגית כלפי באי החניון. קיומה של חובת זהירות מושגית נבחן על פי מבחן הצפיות: האם אדם סביר יכול או צריך היה לצפות להתרחשות הנזק? נקודת המוצא העקרונית

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 מדינת ישראל ואח'

היא, כי מקום שניתן לצפות נזק, כעניין טכני, קיימת חובת זהירות מושגית, אלא אם כן קיימים שיקולים של מדיניות משפטית, השוללים את החובה (ראה ע"א 145/80 שלמה ועקנין נ' המועצה האזורית בית שמש ואח', פ"ד לו (1) 113, בעמ' 123 (להלן: "עניין ועקנין").

במסגרת השיקולים להם נזקק בית המשפט כעניין של מדיניות שיפוטית עליו לאזן בין האינטרסים השונים ובהם הצורך להבטיח חופש פעולה מזה והצורך לחגן על הרכוש והגוף מזה. יש אף להתחשב בסוג הנזק, בדרכי התרחשותו ובהשפעת ההכרעה על דרכי התנהגותם של הבריות בעתיד. כמו כן יש לשקול את המעמסה הכספית, אשר עשויה להיות מוטלת על סוג מסוים של מזיקים או ניזוקים בעקבות הטלתה או אי הטלתה של האחריות.

1.3. במקרה דנן, ניתן לקבוע בנקל, כי קיימת חובת זהירות מושגית של "החניון", המשמש כחניון ייעודי לעובדי ובאי בית הדין לעבודה, כלפי מי שעושים בו שימוש, כגון התובע, אשר אין מחלוקת, כי החנה את רכבו במקום ברשות. חובה זו חלה על מי שיש לו שליטה בחניון מצמצם הזיקה הנוצרת בינו לבין המשתמש בחניון.

1.4. אדם סביר יכול וצריך היה כעניין טכני, לצפות לכך שמי שמהלך בחניון לא יבחין במכשול הנמצא בו למעורר ולהינזק. נראה, כי גם שיקולי מדיניות משפטית מחייבים מטרה זו וזאת כדי להבטיח שימוש בחניון ללא כל מכשול בדרגם של המשתמשים בו.

1.5. השאלה הבאה שיש לברר היא האם שורת הבלוקים שהוצבה כפי שהוצבה, בשים לב למקום הצבתה והתאורה שהייתה במקום, מהווה מכשול העשוי להקים אחריות בניזיקין.

1.6. בעניין זה בנוסף לתמונות שהוגשו המתעדות את המצב במועד הרלוונטי לארוע ובנוסף, הגיש התובע חו"ד מומחה של ד"ר ביקלס. ד"ר ביקלס, הינו בין היתר, איגני מקצועי בהנדסת בטיחות, דוקטור במדעי הניהול בתחום הנדסת בטיחות ובעל נסיון רב, כפי שעולה מחוות דעתו, בנושא בטיחות מבנים. ד"ר ביקלס ביקר במקום עם התובע, ערך צילומים וסקר בחוות דעתו את הוראות החוק הרלוונטיות. מחוות הדעת עולה, כי מדובר ברצועת בלוקים בגודל 20X20 ס"מ, המפרידה בין שורת חניות מקבילות. ד"ר ביקלס חוסיף, כי בביקורו נוכח שהתאורה במקום חלשה, כאשר עוצמת התאורה האופקית על פני הרצפה במקום עליו הצבת התובע הייתה 12 לוקס.

בחוות דעתו סקר ד"ר ביקלס את תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאים ואגרות) (תיקון מס' 3) התשס"ח-2008 לעניין מישור הליכה, מהן עולה בנוגע להפרשי גבהים מקובלים במפלסי רצפה, כל מקום שהפרש מפלסי רצפות גודל מ- 15 מ"מ, המעבר בין המפלסים צריך להיות באמצעות מעבר משופע, כבש או מדרגות. דרישה דומה קיימת, לטעמו עוד בשנת 1998 בת"י 1918 חלק 1, כאשר בתקן לעניין עצם העומד בדרך בצמוד לרצפה (2.9.3.4) צויין, כי עצם העומד בדרך נגישה, צמוד לרצפה כגון מתקן המשמש למניעת חניה או מעבר רכב גובהו יהיה 50 ס"מ

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ' מדינת ישראל ואח'

מעל הרצפה לפחות, רוחב קודקודו יהיה 20 ס"מ לפחות, צבעו יהיו מנוגד לצבע הסביבה לפחות בקודקודו ובהיקף בסיסו, הכל תוך הותרת מעבר אחד לפחות שרוחבו החופשי לא יהיה קטן מ- 80 ס"מ.

בהסתמך על דברי חקיקה אלה, מסיק המומחה, כי המחסום בו נתקל התובע אסור הן על פי תקנות התכנון והבניה והן על פי התקן העוסק בעצם העומד בדרך נגישה.

המומחה מפנה עוד למדריך להנדסת תנועה שפורסם מטעם משרד התחבורה בשנת 1994, כאשר בפרק הדין בחניה נקבעו הדרישות לתניית רכב במנחים שונים. כאשר כלי הרכב חונים פגוש מול פגוש כבנדון, קיימות שתי אלטרנטיבות. האחת שאין בין תאי החניה מפרדה כלשהי או שיש מפרדה אשר רוחבה 1.50 מטר לפחות. מפרדה כזו, לדעת המומחה הייתה רחבה מספיק והתובע יכל להבחין בקיומה.

עוד מציין המומחה, כי לפחות היה נדרש ומצופה לסמן את רצועת הבלוקים בצבע זוהר נוגד סביבה, כפי שנעשה במקום אחר בחניון, על פני מפרדה העשויה גומי קשיח, כאשר את המפרדה הצבועה יכל היה התובע לזהות וכך הייתה נמנעת ההזנקות שבה נפגע.

באשר לעוצמת התאורה בחניון, מציין המומחה, כי אמנם התקנות לא דנו בסוגיה, אולם משרד התחבורה פרסם מדדי איכות התאורה, בהם הדרישה לעוצמת תאורה אופקית ממוצעת במגרשי חניה חיצוניים הינה 25 לוקס, במעבר תת קרקעי 30 לוקס ובמעבר תת קרקעי להולכי רגל 40 לוקס. ומכאן שאף שאין התייחסות לחניון קרקעי, ניתן ללמוד מהנתונים שהובאו, שאין ספק שתאורה בעוצמה של 12 לוקס בלבד הינה פחות מ- 50% מזו של חניה במגרשי חניה חיצוניים, או בתנאים דומים. מוסיף המומחה, כי יש לחניה שתאורה בעוצמה הנדרשת הייתה יכולה לעזור לתובע בזיהוי המכשול.

מסקנתו של ד"ר ביקלס הינה, כי עסקינן בחניון שלא מספק תנאי בטיחות נאותים הן לענין העצמים הניצבים בו והמהווים מכשול והן לענין עוצמת התאורה שבו וכי סילוק המכשול או לפחות סימונו בצבע זוהר וכן התקנת תאורה נאותה, היו יכולים למנוע את התאונה.

17. בסיכומיהם טענו באי-כוח הנתבעות, כי חוות דעת ד"ר ביקלס אינה אומרת דבר שיש בו כדי להשית אבות על הנתבעות ולכן לא מצאו לחקרן, שכן מדובר בגיבוב של דברי חקירה ותו לא, מבלי לקבוע כי החניון לא היה תקין. מוסיף בייכ הנתבעות 2 ו-3, כי אי עמידה בדרישות תקן או תקנה מסוימת לא אומרת שהחניון או התאורה לא היו תקינים, מה גם שהחניון הוקם והושכר למדינה ב- 1994, לפני שאותן תקנים נכנסו לתוקף, כך שלא הוכח שהחניון לא עמד באישיהי דרישה במועד שהוא נבנה ולא נטען או הוכח שקיימת חובה להתאים את המבנה.

18. נראה שבנסיבות מקרה זה, אין טוב ממראה עיניים, עיון בתמונות המתעדות את המצב בתקופה הרלוונטית לתאונה, מלמד על קיומו של מבצע בטיחותי של ממש, בדמות מפרדה העשויה בלוקים שצביעם כצביע הקרקע, נמוכה יחסית, מוסתרת על ידי מכוניות חונות, באופן שבעל רכב

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

דב"א 51184-02-12 נ' מדינת ישראל ואח'

המחנה את מכוניתו והולך לתומו עשוי שלא להבחין בה. ויודגש, כי לא מדובר במפרדה ייעודית לצורך הפרדת מקומות החניה, אלא בסוג של הפרדה אקראית שנעשתה מבלוקים חשופים וזאת על מנת למנוע פלישה של מכוניות למקום החניה המקביל.

עיון בתמונות גם בהתעלם מוהות דעות המומחה, מעלה, כי אדם סביר יכול וצריך היה, כעניין טכני, לצפות לכך שמי שמהלך בחניון עלול שלא להבחין בשורת הבלוקים, במיוחד כך שעה שהיא לא הודגשה בצבע שונה מן הקרקע ושעה שהאורות בחניון, הגם שהיו, היו קלושים, כפי שעולה גם מעדותו של התובע וגם מחוות דעתו של ד"ר ביקלס, שפרט בחוות דעתו את כמות האור בחניון לעומת התקן במקומות דומים.

חוני"ד ד"ר ביקלס וההבחה מהם התקנים המחייבים היום, מאששים קביעה זו. גם אם אצא מתוך הנחה שלא הוכח קיומה של חובה להתאים את החניון לתקנים המחייבים שחוקקו אחריו, הסטנדרט שקבע המחוקק מלמד על המצב הסביר, מה גם שבחוות דעתו מפנה ד"ר ביקלס לתקנות משנת 1988 שלבטח מחייבות בחניון.

19. לטעמי, גם שיקולי מדיניות משפטית מחייבים מסקנה זו, במטרה להבטיח שימוש בחניון ללא כל מכשול בדרכם של המשתמשים בו. עובדה היא שזמן קצר לאחר התאונה, ולאחר שלטענת התובע ארעה במקום תאונה נוספת, נעשה בחניון שיפוץ ובין היתר הוגברה התאורה ונצבעה מחדש של המפרדה, כך שהיום היא מודגשת ובלטת הרבה יותר.

20. אוסיף עוד, כי כפי שעולה מן התמונות שצולמו על ידי ד"ר ביקלס במקום אחר בחניון, ניתן להיווכח בהפרדה מסוג אחר, רצועה העשויה מגומי קשיח והמסומנת בפסי צבע צהוב זוהר, הפרדה ייעודית שאין בה כדי להוות מכשול.

21. משקבעתי, כי שורת הבלוקים מהווה מכשול העשוי להקים אחריות מושגית בנוזקין, יש לבחון האם בין המזיק הספציפי לבין הניזוק הספציפי בניסיונות המיוחדות של המקרה, קיימת חובת זהירות קונקרטיית בגין הנזק הספציפי שהתרחש.

22. לצורך בחינת קיומה של חובת זהירות קונקרטיית, ראוי להתייחס לכל אחת מן הנתבעות בנפרד. הנתבעת 1, היא מי שיש בידה את החזקה בחניון לטובת עובדיה ובאי בית הדין והנתבעת 2, כבעלת החניון מי שמתחזקת את החניון ואחראית על בטיחותו בהתאם להסכמים בין הצדדים.

23. בניסיונות שהוכחו, קשה לחלוק על קיומה של חובת זהירות קונקרטיית המוטלת על הנתבעת 2, כאשר כפי שפורט לעיל, מדובר בהפרדה לקיחה בין מקומות החניה, מבלי להסב את השומות לב המשתמשים לקיומה של מפרדת הבלוקים, בין על ידי אמצעי פשוט ביותר של צבע שונה מן הקרקע ובין על ידי תאורה מתאימה והדברים הם בבחינת קל וחומר שעה שבתורה הנתבעת 2, להפריד בין החניות על ידי שורת בלוקים פשוטה המונחת על הקרקע, ולא באמצעים אחרים המיועדים להפרדה, כמו מפרדות העשויות מגומי כפי שנמצא באזורים אחרים של החניון.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 12-02-51184-12 מדינת ישראל ואח'

למוטר לציין, כי בחניון ישנה תנועה של מכוניות הנכנסות ויוצאות אשר שומה על מי שעובר בחניון לשים לב אליהן ואין לצפות ממנו ללכת כשראשו מורכן כלפי משטח החניה, בחיפוש אחר מכשולים למיניהם.

זאת ועוד, ההוצאות למניעת הסיכון שיצרה הפרדה, באופן בו הייתה מתוחזקת בעת קרות התאונה, הינן נמוכות על פניהן – כפי שנראה בתמונות שהוצגו לאחר השיפוף, הוגברה התאורה והמפרדה נצבעה בצבע זוהר ומודגש, אמצעים שעלותם מינימלית ושעשויים להקטין באופן משמעותי את הסכנה הגלומה, אף שראוי היה לשקול להפריד בין החניות באמצעים יעודיים כמו מפרדת גומי הנמצאת בתלקים אחרים של החניון. מכל מקום, לא הייתה כל סיבה לחותך בשטח החניון את מפרדת הבלוקים באופן בו הייתה, כאשר ברי, כי מי שמפעיל את החניון והינו בעל השליטה הישירה בו יכול היה בנקל לפעול להדגשת המפרדה ולשיפור התאורה.

מפעיל החניון, כ"אדם סביר", יכול היה וצריך היה לצפות את הסכנה שבהפרדת החניות בין המכוניות באופן זה, כאשר מטבע הדברים נאלצים בעלי המכוניות המחנים את מכוניתיהם לעבור בין המכוניות ועשויים להיתקל בשורת הבלוקים המונחת על הקרקע וליפול.

בעניין ועקבין בעמ' 131 קבע כב' השופט ברק, כי:

"חובתו של המזיק היא לנקוט אמצעי זהירות סבירים, ואזהירותו מתגבשת, רק אם לא נקט אמצעים אלה. סבירותם של אמצעי הזהירות נקבעת על פי האמות מידה אובייקטיביות, המגולמות באמירה, כי על המזיק לנהוג, כפי שאדם סביר היה נוהג בנסיבות העניין".

כפי שנאמר בע"א 3124/90 מאיר סבג נ' דוד אמסלם ואח', פ"ד מט (1), 102 בעמ' 109):

"ככל שההסתברות לקרות הנזק גבוהה יותר, הנזק חמור יותר, ההוצאות למניעתו נמוכות ... כך תגבר הנטייה להטיל את האחריות על המזיק".

24. במקרה דנן אמצעי זהירות סביר, משמע: הדגשת המפרדה בצבע, כמו גם הגברת התאורה, כפי שנעשה לאחר המקרה. אולם, הנתבעת 2 לא נקטה באמצעים הנדרשים, הגם שהם פשוטים שניתן היה לעשותם ממזמן. משלא עשתה כן הנתבעת 2, הרי שהפרה במחללה את חובת הזהירות המוטלת עליה.

25. תנאי שלישי לאחריות בגין עוולת הרשלנות הינו קיומו של קשר סיבתי בין הפרת החובת לבין הנזק. תנאי זה מתקיים במקרה שלפנינו, כדברי כב' השופט ברק בעניין ועקבין בעמ' 134:

"הפרת החובה היא הסיבה העובדתית לקרות הנזק, שכן - לולא הפרה החובה, דאילו ננקטו אמצעי הזהירות הראויים - הסיבה, כי הנזק היה נמנע, גדול מהסיבה, שהיא הייתה מתרחש בלאו הכי".

ולענייננו, אילו חוסר המבטח בחניון הרי שהנזק היה נמנע, וכפי שכבר קבעתי, 'חובה לסילוק המכשול או לפחות להדגשתו, הייתה באחריות הנתבעת 2, מתולה של הנתבעת 2, הוא הגורם לנזק שנגרם לתובע.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ' מדינת ישראל ואח'

26. הנתבעת 2, טוענת, כי גם אם מוטלת עליה האחריות, הרי שגם על הנתבעת 1 מוטלת חלקה של האחריות. כאמור, מוסכם בין השתיים, כי מכוח ההסכם ביניהן, הנתבעת 3, היא זו שתשא בתשלום הנוק אבל בכל זאת ביקשו הנתבעות שאתן דעתי לחלוקה המהותית באחריות.

27. התובע טען לאחריות ביחד ולחוד, מבלי שראה צורך להכביר בחלקן של כל אחת מן הנתבעות. הנתבעת 1, הגישה תצהיר של מר ניר ברלוביץ, הממונה על נכסי הדיור הממשלתי. מר ברלוביץ פרט בתצהירו, כי חניון בית הדין לעבודה אינו בבעלות הנתבעת 1, כאשר בהתאם לחסכם בין הצדדים אחזקת החניון הינה באחריות הנתבעת מס' 2, וההסכם אף קובע, כי הנתבעת מס' 2, חייבת לבטח את הנתבעת 1 בביטוח צד שלישי. בסעיף 8 להסכם שעניינו תיקונים ואחזקה, סוכם, כי המשכיר יהיה אחראי על אחזקת החניון לרבות בכל הקשור ל"רצפות ומשטחים, מדרכות, מדרגות ודרכי גישה". עוד הוסכם, כי הנתבעת מס' 1, תהא אחראית על התאורה במקום וכן הוסכם, כי הנתבעת מס' 1, תשא באחריות כלפי כל אדם או גוף אשר תבצע ממפעע בנכס בצידו ובחצרו לרבות מתחזוקה לקויה.

28. כאמור, מר ברלוביץ לא נחקר והנתבעת 2, לא הביאה כל ראיה הסותרת את הוראות ההסכם בין הצדדים, שאכן קובעות כמפורט בתצהירו של מר ברלוביץ, יחד עם זאת ב"כ הנתבעת 2, טען כי שהנתבעת 1, כמתזיקת המקרקעין היא זו שהייתה צריכה לפנות ולבקש לבצע את ההתאמות בחניון לתקנים החדשים שנקבעו, אם כי לשאלת בית המשפט השיב בכנות, כי לאחר הארוע הנתבעת 2, היא זו שדאגה לשינוי מתווה השטח, בין היתר בהגברת התאורה והדגשת המפרדה וזאת לפי הטענה לבקשת הנתבעת 1.

29. הנתבעת 1, טוענת מצידה, כי בהעברת ההפעלה לידי של אדם מיומן, היא יצאה ידי חובתה כלפי המבקרים במקום, כאשר משנת 1994, הועברה הפעלת החניון ונחזקתו לידי הנתבעת 2, כל העובדים בחניון לרבות אנשי התחזוקה הם עובדים של הנתבעת מס' 2, שהינה חברה המיומנת בחשכרת והחזקת חניונים בכל הארץ. בכך, דהיינו בעצם מינוי קבלן עצמאי מומחה לטיענה יצאה ידי חובתה כלפי התובע.

הנתבעת 1, מוסיפה, כי התובע לא הוכיח כלל את עילת התביעה נגדה, לא נטען בתצהירו דבר לעניין זה ואף עניין זה לא עלה בעדותו בבית המשפט, כאשר גם המומחה מטעמו, לא התייחס לאחריות הנתבעת 1, אלא ציין, כי החניון מתופעל על ידי חברה שהינה בשליטת הנתבעת 2. מוסיף ב"כ הנתבעת 1, כי גם הנתבעת 2, לא הביאה כל ראיה בנוגע לאחריות הנתבעת 1, שהרי בחרה שלא להביא ראיות ואפילו המצהיר מטעם הנתבעת 1, לא נחקר, כך שיש לקבל את הדברים האמורים בתצהירו ואת הקבוע בתווה בין הצדדים כפשוטם.

ב"כ הנתבעת 1, שב ומדגיש בסיכומיו שעל פי החוזה, תחזוקת החניון לרבות דרכי הגישה, התאורה ואף הבדיקות התקופתיות מוגחים לפתחה של הנתבעת 2, ובכאן אחריותה המלאה, מה גם שבהסכם בין הנתבעות הוסכם שהאחריות לכל נזק הוטל על הנתבעת 2.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 מדינת ישראל ואח'

30. נוכח תצהירו של מר ברלוביץ והמסמכים המצורפים אליו, לרבות ההסכם המפורש בין הנתבעות 1 ו-2, ובתעודת כל ראייה או עד שיש בהם כדי לסתור את הדברים, ניתן לקבוע באופן ברור, כי מני אז התיימט ההסכם בשנת 1994, הוסכם בין הנתבעות שתפעול החניון יופקד בידי הנתבעת 2, לכל דבר ועניין, וכן הוסכם, כי האחריות בנוגע לנזק שיגרם בעקבות תפעול החניון יוטל על הנתבעת 2, ומשכך נוכח ההסכם בין הנתבעות לא יכול להיות ספק של ממש, כי הנתבעות 2 ו-3, הן אלו שאמורות לשאת בכל התשלום, כפי שאכן הוסכם בין הנתבעות.

31. על אף האמור, משביקשו הנתבעות, כי בית המשפט יביע עמדתו גם במישור חלוקת האחריות בין הנתבעות בנפרד מן המישור החוזי, נשאלת השאלה האם מוטלת על הנתבעת 1, האחריות כבעלת החוזה, כמחויבות המקום וכשוכרת המבנה, מי שהעמידה את החניון לטובת עובדיה?

32. לטעמי, בנסיבות שהוכחו, הנתבעת 1, ששכרה את החניון לטובת עובדיה ובאי בית הדין לעבודה, חבה חובת זהירות קונקרטית למשתמשי החניון, וכמי שהיא בעלת החוזה, מצויה במקום פיזית ומפקחת על ביצועו, קמה לה אחריות לוודא ולו ברמת הפיקוח, כי החניון בטוח לשימוש ואין בו מכשולים. משהוכח, כי בחניון היה מצוי מכשול, בדמות מפרדות בלוקים, בלתי מוארות ובלתי בולטות, כשלה הנתבעת 1 ומשכך, קמה לה אחריות.

33. אדגיש, כי אף אחת מן הנתבעות לא טרחה להציג בבית המשפט חוות דעת בטיחות טרם קבלת החניון או במהלך השנים, שלפחות הייתה מלמדת כי לפני הנתבעת 1, הוצג מצג לפיו החניון בטוח. לא הובא כל עד מטעם הנתבעת 1, מלבד בנוגע לפן החוזי, בהתייחס לפעולות שעשתה על מנת לוודא כי הנתבעת 2, מבצעת את החוזה כלשונו. לא הוברר כלל האם המפרדה הייתה קיימת מני אז הקמת החניון או נוספה בהמשך, שכן על פניו קשה שלא להתרשם, כי קיימת אפשרות שהמדובר בתוספת מאוחרת כלשהי שהוספה באופן אקראי כדי לפתור מצב של גלישת מכוניות מחניה לחניה. קשה להניח שמי שבעה חניון כדבעי עם הפרדה מסוג מסויים באזור אחד (הפרדת גומי מודגשת), יבצע במקום אחר בחניון הפרדה באמצעות שורת בלוקים המונחת זו לצד זו. לא בכדי לא הובאו תוכניות החניון ואישורי הבטיחות, ומכל מקום אי הצגתם כמוה כאי הבאת ראייה רלבנטית מצד שתי הנתבעות כאחד.

34. דווקא קיומו של החוזה, והצורך לייחס בהסכם את האחריות המוחלטת לנתבעת 2, מלמד על קיומה של אחריות אינהרנטית לנתבעת 1, בשל חזקתה ושמושה בחניון. אחריות שהולנברה לנתבעת 2, בהסכם ושהנתבעת 1 אינה יכולה להתנער מיקיומה כליל רק בעצם עריכת החוזה מבלי שביצעה פעולות מינימליות מתבקשות של פיקוח ווידוא, כי החניון אכן בטוח לשימוש. כך בפירוח, כאשר אין מדובר בפצב של מפעל חולף ומקרי כגון שלולית מים או שמן, אלא בפצב קבוע שהיה ניצב בחניון ונקופה ממושכת.

קביעה זו מתיישבת עם סעיף 15 לפקודת הניקיון (נוסח חדש) המתייחס לחבותו של בעל חוזה, וקובע, כי מקום שבעל החוזה הרשה או אישר את המעשה שגרם לפגיעה או לנזק הוא עשוי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ' מדינת ישראל ואח'

להיות חב בעולה בנויקין. במקרה דנן, הנתבעת-1, שקיבלה לחזקתה את החניון לשימוש עובדיה ובאי בית הדין, אישררה אותו במצבו, ובכלל זה מפגע ברור ומסוכן ומכאן אחריותה.

35. בניגוד לטענת הנתבעת 1, הוכחו העובדות המאפשרות לייחס לה אחריות - התובע הוכיח את הזיקה של הנתבעת 1, לחניון ואת זיקתה אליו כמו שהייתה מעבידתו באותה תקופה, כמי החזיקה בחניון ואפשרה לו להשתמש בו. אין מחלוקת, כי הנתבעת 1 אכן החזיקה בחניון לטובת עובדי ובאי בית הדין לעבודה ואין מחלוקת, כי ראתה להגיע להטיל את תפעול החניון כמו גם את האחריות לתפעול על הנתבעת 2 ואף הבטיחה, כי הנתבעת 2 תבטח גם את אחריותה שלה, בכך יצאה ידי החובה החוזית להבטיח, כי ככל שיארע חלילה נזק בשל תחזוקת החניון היא לא תדרש לשאת בתשלום בגינו, אולם בחוזה אין כדי להסיר הימנעו את אחריותה המהותית כבעלת החוזה וכמחזיקת המקום בעבור עובדיה ובאי בית הדין.

אשוב ואדגיש, כי מסקנה זו מתבקשת בנסיבות הקונקרטיות כאן, שעה שמדובר במפגע מבני קבוע בחניון ושעה שלא נטענו ואף לא הוכחו הדרך והאופן בו פיקחה הנתבעת 1, אם בכלל על תפעול החניון ועל קיומן של דרישות הבטיחות.

36. בנסיבות העניין, הייתי מחלקת את האחריות בין הנתבעת-1 לנתבעת-2, כך שעל הנתבעת-1 מוטלת אחריות של 10% לקרות הנזק ועל הנתבעת 2, אחריות של 90% ואולם כאמור, לאור קיומו של החוזה בין השתיים, ממילא אמורה לשאת בנזק הנתבעת 3, הכל כפי שהוסכם בין הצדדים.

אשם תורם

37. לטענת הנתבעות, התובע לא שם לב בעת הליכתו למפגע, לא היה זהיר מספיק וגרם, לנוקם של עצמו. התובע טוען, לעומת זאת שאין להטיל עליו אשם תורם בנסיבות העניין. לאחר ששקלתי את מכלול הטענות ונסיבות העניין באתי לידי מסקנה שיש להטיל על התובע אשם תורם בשיעור של 10%, הכל כפי שיפורט להלן.

38. האשם התורם פירושו הנטה למזיק לא מפני עצם האחריות בנויקין נופה, אלא מפני החובה לפצות את הניזוק על מלוא נזקו. בקביעת קיומו של אשם תורם יש תחילה לבחון אם, בנסיבות העניין, נהג הניזוק כאדם אחראי ותוך זהירות סבירה (מבחן האדם הסביר), ואם נמצא שלשאלה זו יש להשיב בשלילה, כי אז תחולה האחריות לפגיעה על פי מבחן האשמה המוסרית, דהיינו, הצבת מעטירה של המזיק והניזוק זה מול זה כדי להשוות ולהעריך את מידתם ומשקלם של מעשיו ומחדליו של כל צד (ראו: ע"א 417/81 מלון למדה שלום נ' אמסלם, פ"ד לח(1) 72, 81; ע"א 73/86 שטרנבלג נ' עיריית בני-ברק, פ"ד מג(3) 343, 350-351; ע"א 542/87 קופת אשראי וחיסכון אגודה הודית בע"מ נ' עוגד, פ"ד מד(1) 422, 438; ע"א 2245/91, 2359 ברנשטיין נ' עטיה, פ"ד מס(3) 709, 723).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ' מדינת ישראל ואח'

39. התובע הפנה לפסק הדין בע"א 2004/92 עי"ת קרית אונו נ' מנחם שרם (30/3/1995) וטען, כי אין להטיל עליו אשם תורם. באותו מקרה, הלך המשיב על מדרכה בתחום שיפוט עירייה ונקל בסבכה שגובהה 30 ס"מ, שהקיפה גומא ונה שותל. בפסק הדין בבית המשפט קמא נקבע, כי מדובר במכשול נמוך מדי ללא כל אזהרה, בחשיכה ללא פנס ובנסיבות אלה, נקבע, כי אין לצפות מעוברי אורח שילכו כשראשיהם מושפלים ועיניהם בקרקע כדי להימנע ממהמורות ומכשולים ברחובה של עיר ומשכך לא הוטל אשם תורם על המשיב שם. בית המשפט העליון אישר את פסק הדין בעניין זה וקבע שבכל פעם שאדם נתקל במכשול בדרך אילו התבונן לא היה נכשל, אבל אחריותו של מי שנתן את המכשול בדרך היא דווקא כלפי מי שלא התבונן ובמקרה של מכשול ללא אזהרה ובחשיכה ללא פנס, אין להטיל אשם תורם.

40. לטענת התובע, הוא הסד ניסיון בשימוש בחניון, והוא לא ראה את המפרדה שכן המכוניות הרבות שחנו במקום הסתירו אותה, מה גם שהוא חנה כאשר החלק הקדמי של המכונית צמוד למפרדה והחלק האחורי, רחוק ממנה. התובע הלך להוציא דברים מתא המטען שתנה כאמור רחוק מהמפרדה וכאשר חזר נתקל במפרדה ונפל. התובע מדגיש, כי התאורה במקום הייתה חלשה, המפרדה הייתה ללא צבע נוגד לרצפה ובנסיבות אלה אין לייחס לו כל אשם תורם.

לא ניתן לקבל את טענות התובע כפשוטן, שכן יש לצפות מאדם סביר מידת זהירות מינימלית, במיוחד שעה שנטען, כי הוא הלך בסביבה לא מוכרת, בין מכוניות. בניגוד לפסק הדין בעניין קרית-אונו, במקרה דנן אומנם התאורה הייתה חלשה אך לא הייתה חשכה מוחלטת, בענייננו, המדובר בחניון ולא ברחובה של עיר, ונדמה שהמהלך בחניון בדומה למהלך בכביש, חייב במידת זהירות גדולה יותר. התובע חנה עם החלק הקדמי של מכוניתו בכיוון המפרדה וכשנכנס לחניה, אמור היה להבחין בה, התובע התכוון לעבור בין שתי מכוניות חונות, כך לדבריו, וניתן היה לצפות שיעשה כן בזהירות, תוך בדיקת אפשרות המעבר החופשית.

יחד עם זאת, סבורני, כי במקרה דנן אין להשית על התובע אשם תורם מעבר ל-10%. אינני סבורה שקיימת שליחות מצבים כאלה בתוך חניון מסויד והמדובר, במידה מסויימת, בחריג בלתי צפוי. לדידי, אף שיש לצפות מהליכה זהירה בשטח כמו חניון, אין מקום לדרוש מאדם המתהלך בחניון להדביק את עיניו כל העת ברצפה בכדי לבדוק מפגעים כאלו ואחרים, האדם הסביר צינע בראש זקוף ולא שיעניו בקרקע ומשכך האשם התורם שראוי לייחס לתובע הוא מינימלי.

41. משנקבעה האחריות, יש להידרש לשאלת הנזק אולם קודם לכן יש לאמוד את הנכות הרפואית והפגיעה התפקודית.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 מדינת ישראל ואח'

הבנות הדמואית

42. לאחר התאונה הועבר התובע לבית החולים ולפסון, שם אובחן כסובל משבר בהומרוס משמאל. התובע אושפז מיום 18/1/11 עד ליום 27/1/11, דהיינו כ- 10 ימים ונותח לשחזור שבר פתוח וקבוע שבר בהומרוס משמאל על-ידי פלטת נעילה ארוכה וברגים. בהמשך טופל התובע בטיפולי פיזיותרפיה והידרותרפיה להפעלת יד שמאל, אולם נותר עם נכות בידו. כאמור, יד שמאל של התובע היא ידו הדומיננטית.

43. פרופ' גרובאי, המומחה מטעם התובע, קבע בחוות דעתו, כי התובע סובל מקשיון לא נוח של הכתף עם כאבים, קיצור של הזרוע וגם הגבלה ניכרת בתנועות המרפק. המומחה העריך את נכותו של התובע בשיעור של 50% נכות עבור הפגיעה בכתף לפי סעיף 41 (3) ב' לתקנות המוסד לביטוח לאומי (קביעת דרגת נכות לפגעי עבודה), התשט"ז-1956, נכות בשיעור 10% לפי סעיף 41 (7) ב' III עבור הגבלה בתנועות המרפק, 10% נכות בשל הצלקות לפי סעיף 75 (1) (ב). סה"כ העריך פרופ' גרובאי את נכותו של התובע בשיעור של 59.5% לצמיתות וקבע, כי במצבו זה הנ"ל מוגבל ביותר.

44. ד"ר זילני, המומחה מטעם הנתבעים, ציין בחוות דעתו, כי בבדיקתו שנה וחצי לאחר התאונה, מצא שצורת הכתף השמאלית תקינה, השבר התאחה היטב עם שמירת ציר העצם ונשארה לנפגע הגבלה קשה בתנועות הכתף. ד"ר גילטני הוסיף, כי במרפק השמאלי קיימת הגבלה שכבר הייתה קיימת שנים רבות לפני התאונה והוסיף, כי הצלקת לאורך הזרוע עדינה, אינה דבוקה לרקמות העמוקות, אינה בולטת על פני השטח ואינה בולטת לעין, לכן אינה גורמת הפרעה אסתטית כלשהי. ד"ר גילטני העריך את נכותו של התובע ב- 35% לפי סעיף 41 (4) ד' לתקנות הביטוח הלאומי.

45. ד"ר אייכנבלט המומחה מטעם בית המשפט, מצא בבדיקתו קשיון של מפרק הכתף השמאלית, דלדול שרירי הכתף והגבלת תנועות במרפק שמאל. ד"ר אייכנבלט ציין, כי בצילומי הרנטגן השבר בורוע שמאל התאחה בעמדה משביעת רצון והודגמו אי סדירות של ראש עצם הזרוע ועמדה פרוקסימלית של הגבשוש הגדול. המומחה העריך את נכותו הצבית של התובע ב- 50% לפי סעיף 41 (3) ב', בגין קשיון לא נוח של מפרק הכתף השמאלית שהינה גפה שלטת והוסיף, כי התובע מוגבל בכל פעילות הדורשת הרחקת הזרוע השמאלית מהגוף או הרמתה. ד"ר אייכנבלט ציין, כי מציון בתיק הרפואי בעבר עולה, כי הגבלת היישור במרפק שמאל הייתה קיימת כאז שנלקח וריד מאותה גפה לצורך ניתוח מלקפים בשנת 2000 ואין לייחסה לתאונה. המומחה השליך להכיר בנכויות זמניות של 100% למשך 3 חודשים ו- 70% למשך 3 חודשים נוספים. הוסיף ד"ר אייכנבלט, כי להערכתו אין לצפות לשיפור או להחמרה במצבו ולא יזדקק לטיפולים רפואיים בעתיד ככל שהדבר נובע מן התאונה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ' מדינת ישראל ואח'

46. בתשובה לשאלת הבהרה שנשאל המומחה מטעם הנתבעת 2, בהתייחס לטווחי התנועה בכתף, הפנה המומחה לחוות דעתו שם כתב, כי הכתף גמצאת בפיטוק קבוע של 10 מעלות עם תנועה פסיבית מזערית מכאיבה, והשיב, כי לא ניתן למדוד טווח תנועות כיוון שכמעט אין תנועות. משכך, לא ראה לשנות את שיעור הנכות שקבע.

47. המומחה לא נחקר על חוות דעתו, בייכ התובע ביקש בסיכומיו לאמץ את קביעת המומחה ולהוסיף ולקבוע, כי מדובר ביד שהיא בלתי תפקודית, כאשר חוות דעת מומחה בית המשפט תואמת את חוות הדעת מטעם התובע.

48. הנתבעות מצידן הדגישו את נכותן הכללית הגדולה של התובע בתחומים אחרים של התובע, כאשר עובר לתאונה מוכר התובע כנכה בעל נכות כללית גובה ודרגת אי כושר בשיעור של למעלה מ- 75% ומכאן טענו לחוסר משמעות תפקודית של הנכות הרפואית.

49. כפי שנפסק לא פעם, חוות דעתו של המומחה הרפואי לא מחייבת את בית המשפט, שהוא הפוסק האחרון בעניין זה. אולם, הכלל הוא, כי בית המשפט לא יסטה ממסקנותיו של המומחה הרפואי אלא בהתקיים נסיבות מיוחדות (ראו ע"א 9598/05 פלוני נ' חברת ביטוח "המגן" בע"מ, פסקה 7 (28.3.2007)). כך ככלל ובפרט בענייננו, שעה שהמומחה לא נחקר בנוגע לחוות דעתו.

בנסיבות אלה, בשים לב לקביעות המומחה מטעם בית המשפט, ובהעדר כל ראיה או כל טענה המצדיקה לשנות מקביעתו, איני מוצאת הצדקה לחרוג מקביעת המומחה בנוגע לנכות הרפואית בגין התאונה.

הפגיעה התפקודית

50. הלכה היא, כי הנכות התפקודית נקבעת בידי בית-המשפט על-יסוד מכלול הראיות והנסיבות שלפניו. הנכות הרפואית משמשת נקודת מוצא, אולם יש להוסיף ולבחון את השפעתה על הנפגע המסוים. כך, בגין השאר, יש לתת משקל להיקפה, אופייה ומיקומה של הפגיעה, ולהתייחס להשפעתה של הנכות על מקצועו של הנפגע תוך התחשבות בגילו, השכלתו וכישוריו. משקל מיוחד יינתן לראיות הנוגעות להשלכה התפקודית בפועל, לפשל – שינויים שהלו בשכר הנפגע (ע"א 3049/03 גירוניסיאן נ' רמזי, פ"ד נב(3) 792 [1995]; ע"א 2113/90 אדלר נ' סוכנויות דרום בע"מ [פורסם בבב] [1992]; ע"א 6601/07 אבו סרחאן נ' כלל חברה לביטוח בע"מ [פורסם בבב] [2010]).

51. במקרה דנן, מדובר בתובע כבן למעלה מגיל 65, בעל נכות כללית משמעותית, שהיא ללא ספק היא בעלת השפעה תפקודית משמעותית וזאת עוד בטרם ארעה התאונה וללא קשר לתאונה. התובע לא חלק על קביעות המוסד לביטוח לאומי, לפיהן עוד לפני התאונה הוא בעל נכות כללית הפגיעה לכדי 92% ובכלל זה: 65% נכות בגין סכרת עם סיבוכים; 40% נכות בגין אי ספיקת

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ"י מדינת ישראל ואח'

לב; 30% נכות בגין מחלת קרון; 15% נכות בגין צלקות; 20% נכות בגין נוירופתיה; 20% נכות בגין משקל יתר ותריסיות; 10% בגין לחץ דם.

52. אמנם אופי עבודת התובע לפני התאונה ולאחריה לא השתנה, אך לא ניתן לקבוע כפי שמבקשים הנתבעים, כי לתאונה אין כל השפעה. התאונה והפגיעה של התובע בידו שהפכה ליד לא תפקודית הותירו את אותותיהם, הם מכבידים על התנהלות התובע ומקשים עליו את התפקוד אשר קשה ממילא בשל בעיותיו האחרות.

53. במקרה הנוכחי שוכנעתי, כי הפגיעה בידו של התובע, גורמת להחמרה משמעותית בהשפעות הנכויות מהן סבל התובע עוד לפני התאונה ומקשה על תפקודו.

54. עובר לתאונה ואחריה ועד ליום לחודש נובמבר 2013, שימש התובע כנציג ציבור בבית הדין לעבודה. לאחר שהתאושש התובע מן התאונה הוא שב לעבודתו ואף השביח את שכרו בבית הדין אולם שעה שהסתיימה תקופת שירותו כנציג ציבור ולא היה באפשרותו להיבחר לכהונה נוספת עקב הכללים הנוגעים לבחירת נציג ציבור והתובע לכאורה יצא ל"שוק החופשי" לא היה בידו להקלט בעבודה נוספת. הנתבעות הציגו בבית המשפט פרסומים לפיהם התובע רשום כמגשר בשתי חברות העוסקות בגישור אולם התובע טען, כי הלכה למעשה לא ביצע ולו הליך גישור אחד והנסיון לעסוק בגישור לא נשא פרי. התובע גם טען כי אינו יכול להשתלב בעבודה נוספת כמו עבודות הדורשות שימוש במחשב והקלדה, וזאת בשל מגבלותיו.

אכן, כל עוד היה התובע במהלך שירותו כנציג ציבור, נכותו לא הייתה בעלת משמעות תפקודית ממשית ובעדותו הסכים התובע, כי שכרו לא נגרע בתקופה זו, אולם שעה שהתובע נאלץ להתמודד ולאחר מקום עבודה אחר ואינו יכול עוד לעבוד במקום בו עבד בעבר, לנכות לבטח ישנה השפעה. המגבלה בידו של התובע מקשה על התנהלותו, מוסיפה על מגבלותיו הקיימות ומשכן מהווה מגבלה תפקודית.

בהתחשב בכל אלה, לאור מכלול הראיות והעדויות שהוצגו (ונאלה שלא הוצגו), ובשקלול טיב וטיבעה של הפגיעה, מצאתי לקבוע כי שיעור השפעת נכותו על כושר תפקודו הכללי היא כגובה נכותו הרפואית ובשיעור 50% נכות.

55. משקבעתי את הנכות התפקודית אפנה לכימות ראשי הנזק.

ראשי הנזק

56. למען הנוחות אחזור על הנתונים הרלוונטיים הנדרשים

התובע יליד: 12/4/49.

מועד התאונה: 18.1.11.

גיל התובע בעת התאונה: 61.9 שנים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 מדינת ישראל ואח'

גיל התובע כיום: 65.8 שנים.

שיעור נכות רפואית ותפקודית: 50%.

הפסדי שכר בעבר ופגיעה בכושר ההשתכרות

57. כפי שציינתי כבר לעיל, התובע הסכים בעדותו, כי כל עוד כיהן כנציג ציבור בבית הדין לא נגרמו לו הפסדי שכר, אולם לטענתו לאחר שהסתיימה כהונתו, אין בידו למצוא עבודה אחרת בשים לב לגילו ולנכותו ביד שפוגעים ביכולות המקצועיות שלו. התובע הסביר בעדותו, כי אף שהוא מסוגל לעסוק בעבודה כנציג ציבור ומגשר ואף שהיה המגשר הבכיר בבית הדין לעבודה, נושא הגישורים לא כל כך מפותח בארץ והוא במצבו אינו יכול להתחיל בקריירה חודשה.

כאשר הוצגו לפני התובע פרסומים בהם נמצא שמו כמגשר בשני מוסדות גישור השיב, כי לא קיבל תיק אחד לגישור וגם מבית הדין לא מעבירים לו גישורים. התובע טוען להפסדי השתכרות מאז 11/13 מועד סיום כהונתו כנציג ציבור ועד גיל 70 בהתבסס על הכנסתו בשנת כהונתו האחרונה.

58. בעת שהתובע כיהן כנציג ציבור ובפרט בשנה האחרונה לכהונתו, שהייתה לאחר התאונה הוא הצליח מאוד להשביח את שכרו – בשנת 2010 – הרוויח התובע סך כולל של 50,522 ₪ - דהיינו – 4,210 ₪ לחודש (ובהצמדה 4467 ₪ לחודש), בשנת 2011 – שנת התאונה – הרוויח התובע סך כולל של 50,114 ₪ - דהיינו 4176 ₪ לחודש (ובהצמדה 4,321 ₪ לחודש), בשנת 2012 לאחר התאונה הרוויח התובע סך כולל של 92,363 ₪ - דהיינו 7,492 ₪ לחודש (ובהצמדה 7,809 ₪). לטעמו של התובע הפסדי ההשתכרות שלו עומדים על הסכום השנתי שהרוויח בשנת 2012, החל מ- 11/13 שאז נפסקה כהונתו בהכפלה למקדם היוון של 5 שנים ובסה"כ 498,000 ₪.

59. הנתבעות טוענות לעומת זאת, כי התובע לא איבד את כושרו לעבוד והעובדה שהמשיך בעבודתו כנציג ציבור ואף השביח את שכרו לאחר התאונה, מה גם שעל התובע היה להוכיח כי לא היו לו כל הכנסות בעקבות חברותו במוסדות גישור ולהציג את הכנסותיו לשנים 2013-2014.

60. לטעמנו, לא ניתן להתעלם מתוצאות התאונה והשפעתה התפקודית על התובע. אכן כל עוד התובע כיהן כחבר בית הדין לעבודה הנכות לא פגעה בתפקודו בעבודה (וכך לפי עדותו המפורשת) ומכאן לא פגעה בשכרו אולם מאז יצא התובע לשוק העבודה במומו הנוסף כתוצאה מן הפגיעה ביד, היכולת שלו למצוא עבודה מתאימה קטנה ונפגעה, למצער בשיעור נכותו התפקודית.

61. יחד עם זאת, לעניין בסיס השכר לפני יש לחשב את הגרירה מהשכר, לא ניתן לקבל את טענת התובע כפשוטן ויש להתחשב במכלול הנסיבות, לרבות גילו של התובע ונכותו הכללית הנוספת על נכותו כתוצאה מן התאונה והעובדה שעובדת עבודתו אינה קשורה כלל לתאונה אלא לסיום הכהונה אליה נבחר. גם לולא התאונה לו היה יוצא התובע לשוק העבודה, לאחר סיום כהונתו,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ' מדינת ישראל ואח'

ספק אם היה מצליח למצוא עבודה שתניב לו שכר כפי שהרוויח בבית הדין, כך בפרט נוכח נכויותיו האחרות שאינן קשורות לתאונה ומקשות על תפקודו.

חשוב להזגיש, כי מבחינת התובע מדובר מעבודה לאחר יציאתו לפנסיה, כאשר כפי שהתובע עצמו פרט בתחשיב הנזק מטעמו, עליו ביקש להסתמך בסיכומיו, יש לו הכנסות ממקורות שונים, לרבות פנסיות נכות מק"מ, מהיותו דובר העמותה לקידום מודעות חברתית ולהעשרת הידע של עובדי המדינה, והעמותה לקידום מקצועי חברתי של העובדים בשירות המדינה. כמו כן, התובע מקבל קצבת נכות כללית בשיעור של 1.00%, ואשתו אף היא מקבלת קצבת נכות כללית, וזיהויו גם בחתעלם מן התאונה, יש לתובע הכנסות סבירות שמאפשרות קיום ומלאן אין המדובר במי שהיה בוחר מלכתחילה בכל עבודה שהיא. בעקבות התאונה גם נוספה לתובע קצבת שירותים מיוחדים, כך שההכנסה גדלה עוד.

לטעמי, בסיס השכר בנסיבות אלה על פיו ראוי לחשב את הפסדי השכר בעקבות התאונה הוא בשיעור העומד על סכום המתיישב עם שכר מינימום ולאן דווקא שכרו האחרון כנציג ציבור בבית הדין לעבודה, שכן הסיכוי שהתובע היה מוצא עבודה בשכר כזה, גם לולא התאונה, אינו סביר.

62. שכר המינימום עומד כיום על 4,300 ₪, לתובע כאמור 50% נכות תפקודית כתוצאה מן התאונה ולפיכך ההפסד החודשי שלו עומד על 2,150 ₪. סכום זה חושב לפי שכר המינימום כיום ולפיכך אין צורך לשערכו.

63. מאז הפסקת כהונתו של התובע כנציג ציבור ועד לסוף השנה הנוכחית, יעברו 13 חודשים. לפיכך הפסדו לעבר של התובע עומד על – 13 * 2,150 = 27,950 ובמעוגל 28,000 ₪.

64. באשר לאובדן כושר ההשתכרות, בעתיד, התובע טוען, כי יש לחשב את הפיצוי עד לגיל 70 ואלו הנתבעות טוענות כי לכל היותר יש לחשב את הפיצוי עד לגיל היציאה לפנסיה, גיל 67.

65. בפסיקה נקבע כי מקום בו אין בידי בית המשפט לצפות בוודאות את הגיל בו היה הנפגע פורש מעבודתו לולא התאונה, תיושם חזקה הניתנת לסתירה, לפיה פרישתו של אדם שכיר מעבודה הינה בגיל 67. בהתאמה להוראות חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004. אשר לעובד עצמאי, נטיית הפסיקה היתה להכיר בגיל פרישה מאוחר יותר לגיל הפרישה המקובל (ראו לדוגמא, ע"א 7942/99 עיזבון המנוח צבי אבני ז"ל נ' ביטוח ישיר אי די אי לבטוח בע"מ, פ"ד (נה) 511, 516-515 (2001), סס פסק השופט אור לדוגמא, כי קביעה של גיל 70 שנים כגיל פרישה, תחת גיל של 65 שנים, תהלים את נסיבות המקרה בהן עיסוקן של הנפגע היה באחזקת מחשבים).

66. במקרה דנן, יש לחשב לטעמי את הפיצוי עד לגיל 70. אין עסקינן בעובד שכיר שעתיך לצאת לפנסיה ככל העובדים באותו מקום עבודה, אלא בפנסיונר, מי שהמשיך את עבודתו לאחר יציאתו לפנסיה, וניתן להניח, כי לולא נכותו סביר שהיה ממשיך בעבודה גם כעת, מה גם

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ' מדינת ישראל ואח'

שהתובע עובד בגדר הקריירה השניה בתחום גישורים, דוברות וכדי עבודה שאינה מחייבת יציאה לפנסיה בגיל 67.

67. התובע כיום בן 65.8 שנים, נותר לו עוד 4.2 שנים עד גיל 70, דהיינו 50 חודשים (מקדם היוון מותאם 47) ומשכך ההפסד לעתיד יחושב כך – $2,150 \cdot 47 = 101,050$ ₪.

התובע לא עתר לחישוב הפסדי פנסיה, מה גם שהתובע נמצא כבר בפנסיה אותה הוא מקבל מעבודתו וממילא התובע עבד כסוג של עובד עצמאי, לפיכך לא יוספו הפסדי פנסיה.

עדות הזולת

68. כתוצאה מהתאונה הובהל התובע לבית החולים, אושפז במשך 10 ימים במהלכם עבר ניתוח לשחזור פתוח וקבוע שבר בהומרוס שמאל, על-ידי פלטת נעילה ארוכה וברגים. התובע טופל בהמשך בטיפולי רבים של פיזיותרפיה והידרותרפיה בניסיון להטיב את הפעלת יד שמאל ואולם נותר עם חוסר יכולת להזיז את היד אלא לטווח של 10 מעלות. המומחה מטעם בית המשפט, ציין בחוות דעתו, כי התובע מוגבל בכל פעילות הדרושת הרחקת הזרוע השמאלית מהגוף או הרמתה.

69. התובע מתאר בתצהירו כי מאז התאונה, מצבו השתנה כך שאינו מסוגל להשתמש ביד החזקה, היא יד שמאל, הוא זקוק לעזרה בפעולות אישיות כגון רחצה, הלבוש והפשטה, נזקק לעזרה בקניות ונקיון ותלוי בעזרת ילדיו ונכדיו. התובע מוסיף, כי בעתיד יזקק לסיוע ועזרה בליווי ויציאה מן הבית, בניידות, ברכישת אוכל מוכן והוצאות יתרות על מזון. עם התובע מתגוררת אשתו שאף היא נכה בעיקר נכות נפשית, שהתובע מתקשה בטיפול בה וכן מאז התאונה שוהה עם נכדו של התובע, קטיין בן 16 שמייע להם.

70. בנוסף לתצהיר התובע הוגש תצהיר בנו של התובע, שצייק, כי מאז התאונה הוא ויתר בני המשפחה עוזרים לאביו ואמו בכל הפעולות שדרושות מאמץ גופני. עוד מצייק הבן בתצהיר, כי הוא עובד במשמרות וזמין לכל קריאה שהוא מקבל מאביו ובעצמו יזום הגעה לצורך עזרה, כאשר העזרה היא בכל מישורי החיים המצריכים תפקוד ותנועה מלאים, אם זה בקניות בתיקונים ובכל פעולה הנדרשת במשק הבית, לרבות הרמת משאות, מקלחת, הלבוש, הפשטה, נקיון הבית, פינוי זבל, תליה, הוצאה וקיפול כבישה וכיו"ב פעולות שונות בבית ומחוצה לו. בחקירה העדית, לא נשאל הבן דבר למעט שאלה אחת, האם יש לו הסמכה ברפואה או שיקום והשיב בשלילה:

71. מסמכי הביטוח הלאומי, שהוגשו בהסכמה, גם הם מלמדים על מצבו של התובע מאז התאונה. בעקבות התאונה הוכרו לתובע 50% נכות שהגדילו את נכותו הכללית ל- 97% (במקום 92%), אולם הדבר לא גרר שינוי בקצבת נכות הכללית שבמילא הייתה המקסימלית אלא בקצבת שירותים פנימיים בלבד והתובע אכן מקבל קצבה בן השומר של 105% בבדיקת תפקוד

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ"י מדינת ישראל ואח'

התובע בביתו שנערכה ב- 28/2/11 מטעם המוסד לביטוח לאומי, צוין כי התובע אינו יכול להתקלח לבד, להתלבש, לחתוך וכי הוא שמאלי בכל הפעולות למעט כתיבה. כן צוין, כי בתו של התובע מגיעה ברוקר כשהיא יכולה ולפעמים חברים טובים. בנוגע לניידות צוין, כי לא הצליח להוריד מעל חולצה וחולצה מכופתרת מתקשה בכפתור, זקוק לעזרה ברכיסת מכנסיים, קשירת שרוכים, הלבשה ופשיטת חולצה ומכנס עד צוין, כי התובע זקוק לעזרה ברחצה והגשת האוכל. בנוסף צוין, כי על פי ביקור הבית שנערך, התובע מתגורר עם בת זוג, אשר מקבלת קצבת נכות כללית, המתקשה לעזור בפעולות הדרושות ולכן ניתן לאשר תוספת בודד חריג. בדיקה נוספת שנעשתה ב- 22/6/11, העלתה ממצאים דומים, גם אז הומלץ על קצבת שירותים מיוחדים. בבדיקה נוספת שנעשתה ב- 18/6/12, שוב היו הממצאים דומים, התובע מתקשה להרים את יד שמאל הדומיננטית, להתלבש, להתקלח להתפשט, לאכול ולהכין אוכל. צוין, כי הנכד בן 14 עוזר לו כשצריך. הועדה קבעה, כי התובע זקוק לסיוע במידה רבה בהלבשה, ברחצה, זקוק לסיוע מועט באכילה והוא קיבל ניקוד של 5 נקודות מתוך 8.

72. הנתבעות טענו, כי התובע לא הגיש חו"ד שיקומית, כמו כן אין חולק שלעבר לא נזקק לעזרה בשכר, נכדו של התובע שלכאורה מטפל בו לא זומן להעיד, ויש להתחשב בכל אלה בפסיקת הסכום הנוגע לעזרת צד ג'.

73. אכן לא הוגשה חו"ד שיקומית, יחד עם זאת, אין צורך במומחה שיקומי, כאשר המומחה מטעם בית המשפט קבע באחת, כי התובע מוגבל בכל הפעולות הדרושות הרוקת הזרוע השמאלית מהגוף או הרמתה, ובתשובה לשאלות הבהרה הוסיף, כי לא ניתן למדוד טווח פעילות ביד שכן יכול להזיז את ידו מעבר למרחק של 10 מעלות. מדובר איפוא ביד שאינה תפקודית כמעט ואשר מצבה מקשה על כל פעולות היום-יום. הדבר עולה באופן ברור מחו"ד מומחה בית המשפט ומתיישב עם קביעות המוסד לביטוח לאומי, עליהן לא הייתה מחלוקת.

74. אין מחלוקת שעד כה לא נטר התובע בעזרה בשכר וקיבל את העזרה לה הוא זקוק מקרובי משפחה, לרבות נכדו שמתגורר אצלו מאז התאונה, כיום הוא בן 16.

75. ההלכה היא, שאם ניוזק זקוק לעזרה שניתנה לו על-די קרוב משפחה, אין לראות בכך בלבד, עילה לשלילת הזכות לקבל פיצוי מן המזיק (דוד קציר, פיצויים בשל נזק גוף, התשנ"ח 1997, בעמ' 424, ראה גם ע"א 93/73 שושני נ' קראוז ואח', פ"ד כח(1) 277) לכן השאלה איננה אם התובע קיבל בפועל עזרת צד ג', אלא אם היה זכאי לקבלת עזרה כזאת ואם זו ניתנה לו בין על ידי אדם שאיננו קרוב משפחה ובין על ידי קרוב. התשובה לשאלה האחרונה יכול שתשפיע על שיעורו של הפיצוי.

בנסיבות העניין, יש לקבוע, כי אכן התובע היה אכן זקוק לעזרת צד ג', במובן זה שבתקופה הסמוכה לתאונה נזקק לטיפול אינטנסיבי ולאחר מכן נזקק לעזרה שוטפת בפעולות היום-יום, לרבות פעולות כמו הלבשה, הכנת אוכל ורחצה. כמו כן, יש לקחת בחשבון שזוגות של התובע

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 מדינת ישראל ואח'

מוגבלת, כפי שעולה מן החומר ומשכך הוא נזקק לעזרה מבני המשפחה המורחבת, ילדיו ובעיקר נכדו שמתגורר עמו.

לעניין שיעורו של הפיצוי, וכמפורט בעניין עושה הנזיל, יש לקבוע כי יש להעמיד את הסכום על שיעור נאות (שם, 279-280א), ובהעדר נתונים אובייקטיביים, יפסק סכום גלובלי לטובת התובע (ראה ע"א 315/83 עגור נ' איזנברג ואח', פ"ד לט"ו (1) 197, 205, וכן ע"א 663/84 עטיה נ' עטיה, פ"ד מדנ"ג (730, 720) על בסיס הלכה זו, ובהעדר נתונים על הוצאה ממשית ועל היקפה, יש לקבוע את הפיצוי בראש נזק זה, על דרך האומדנה.

7.6. על פי חוות דעת מומחה בית המשפט לאחר התאונה שהה התובע באי כושר מלא למשך שלושה חודשים וב- 70% אי כושר למשך שלושה חודשים נוספים. המוסד לביטוח לאומי, אישר לתובע נכות זמנית של 80% ממועד התאונה למשך 6 חודשים ולאחר מכן נכות צמיתה של 50%.

7.7. בתקופת 6 חודשים הראשונים שלאחר התאונה, ללא ספק נזקק התובע לעזרה משמעותית, החורגת מעזרה סבירה של בני משפחה, גם לאחר חלוף תקופת הנכות הזמנית, כאשר התובע עצמאי יחסית הוא נזקק לעזרה בפעולות היום יום, לבטח מעבר לעזרה סבירה של בני משפחה. בנסיבות העניין, אני מוצאת להעמיד את עזרת צד ג' לעבר על סכום של 50,000 ₪, סכום ששיעורו כ- 1,000 ₪ לחודש, המחווה עזרת צד ג' מינימלית בנסיבות העניין.

7.8. באשר לעתיד, יש לקחת בחשבון, כי המגורים של נכדו עמו לא ימשכו לעד, הנכד בן 16, צפוי להתגייס לצבא בגיל 18, ולבטח ירצה להמשיך בחייו במנותק מסבו וסבתו. קיימת סבירות של ממש, שעם חלוף הזמן יזדקק התובע לעזרה ממשית של גורם חיצוני, זאת לא רק בשל נכותו כתוצאה מן התאונה אלא בשל מצבו הגופני ומחלותיו האחרות. בשים לב לאמור נראה שחשוב עזרת צד ג' בסכום גלובלי של 2,500 ₪ לחודש לעתיד מתיישב עם מצבו הכללי של התובע ונכותו עקב התאונה, לרבות העובדה שעד כה התובע לא נזקק לעזרה חיצונית ולא ניתן לצפות מתי יזדקק לה וכאמור ככל שיוזקק לעזרה כזו חלקה לבטח יהא בשל מצבו הרפואי שאינו קשור לתאונה. בהקשר זה חשוב לזכור, כי ככל שהתובע ילך ויתבגר העזרה לה יזקק תלך ותגדל וזאת גם בשל נכותו בעקב התאונה וגם בשל מצבו הנובע מנכותו הכללית, ומשכך הסכום שנקבע משכלל את הנתונים כולם.

תוחלת חייו של התובע בהתאם לסבלאות הסטטיסטיות המקובלות היא כ- 18.8 שנים (מקדם היוון 171.9266) הנתבעות לא טענו ולא הוכיחו קיצור תוחלת חיים על אף מצבו הרפואי של התובע, משכך סכום עזרת צד ג' לעתיד עומד על סך של 430,000 ₪ בממוגל.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 12-02-1184-51 מדינת ישראל ואח'

הוצאות רפואיות ואחרות

79. התובע, טוען להוצאות רפואיות בגין מצבו לרבות הוצאות שנדרש להן לצורך קניית כורסא, שכן לפי הטענה התובע ישן בישיבה ובעניין זה צורפה קבלה מיום 3/12/13, בסך 2,368 ₪. התובע אמד את שיעור ההוצאות הרפואיות, עזרת צד ג' וניידות לעבר ולעתיד על סך של 5,000 ₪ לחודש מבלי להפריד בין הסכום המיועד לעזרת צד ג' הוצאות או ניידות.

80. מחו"ד דעות מומחה בית משפט עלה, כי אין לצפות לשיפור או החמרת במצבו לעתיד של התובע ולא יודקק לטיפולים רפואיים בעתיד ככל שהדבר נובע מהתאונה.

81. התובע מטופל בקופת חולים במסגרת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ועיקר הוצאותיו מכוסות שם. התובע לא הציג קבלות בנוגע לטיפולים רפואיים עליהם נאלץ לשלם ומעבר לקבלה הבודדת בנוגע לרכישת הכורסא, לא הוצגו קבלות אחרות.

82. ניתן להניח, כי לאחר התאונה נזקק התובע לתרופות, לבדיקות רפואיות ואף קיבל טיפולים פיזיותרפיים והידרותפיים בגינם נגרמו לו הוצאות. ניתן אף להניח, כי יכול ובעתיד יגרמו לתובע הוצאות מסויימות בשל מצבו הנובע מן התאונה. במסיבות אלה, ועל מנת שהתובע לא יצא חסר, אני פוסקת סכום גלובלי לעבר ולעתיד של 20,000 ₪.

ניידות

83. התובע טוען להוצאות ניידות משמעותיות, עקב חוסר היכולת להשתמש ביד, על אף האמור ניכר מתשובותיו של התובע בחקירת הנגדית כמו גם מתצהירו כי הוא עדיין נוהג ברכב.

84. בהתחשב בתקופת אי-הכושר של התובע, לאחר הניתוח שעבר, משך כ- 6 חודשים ולטיפול פיזיותרפיה והידרותפיה שעבר, סביר לקבוע כי נגרמו לו הוצאות ניידות. כמו כן, יכול ובהחלט יגרמו לו הוצאות כאלה גם בעתיד, אם כי במידה פחותה, שכן לפי חו"ד מומחה בית משפט מצב היד לא צפוי להשתנות ומשכך, ככל שמצבו הרפואי של התובע מאפשר לו לנהוג, אין סיבה שיפסיק לעשות כן בשל היד. על אף האמור, לא ניתן להתעלם מכך שמגבלה משמעותית ביד הדומיננטית מהווה מגבלה של ממש גם בתחום הניידות, כך לדוגמא, התובע יתקשה בעתיד ככל שיודקק לכך להתהלך עם מקל, עם הליכון, הוא ללא ספק יתקשה לנסוע בתחבורה ציבורית ויאלץ להתנייד במניידת או להסתנייע בבני משפחה.

85. בהים לב לאמור, אני פוסקת הוצאות ניידות בסכום של 20,000 ₪ לעבר ולעתיד.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ"י מדינת ישראל ואח'

נזק לא ממוני

86. התובע עתר לפיצוי בגין נזק לא ממוני בשיעור של 300,000 ₪, הנתבעת 1, סברה בתצהירה כי יש לפסוק סכום של 80,000 ₪.

87. בהתאם להנחיות בפסיקה בנוגע לפיצוי בגין נזק לא ממוני בתביעות נזיקין מסוג זה, ובשים לב לסבל שתיה מנת חלקו של התובע מאז התאונה, כאשר נכותו המשמעותית בגין התאונה נוספה על נכויותיו ומצבו הרפואי הקיים וללא ספק הוסיפה לו סבל של ממש, אני מעמידה את הפיצוי בגין נזק לא ממוני על סך של 200,000 ₪.

ניכויים:

88. התובע אינו חולק, כי מאז התאונה הוא קיבל ומקבל קצבאות שירותים מיוחדים ואינו מתנגד לניכוי קצבת השירותים המיוחדים מן הפיצוי שיפסק.

89. אף שהנתבעת 2, ביקשה להתיר לה חוות דעת אקטוארית מעודכנת בגין קצבת השירותים המיוחדים אותה מקבל התובע היא לא טרחה לעשות כן, ומשכך, אין אלא להיעזר בחוות הדעת שהוגשה בעבר מיום 5.9.12, על פיה התובע קיבל וצפוי לקבל קצבת שירותים מיוחדים בשיעור של 302,036 ₪ עד תום חייו. סכום זה בצירוף ריבית והצמדה מיום הווי"ד הדעת עומד על 316,637 ויש לנכותו מן הפיצוי.

90. הנתבעות טוענות עוד לניכוי קצבת נכות מעבודה רעיונית של גמלאות המוסד לביטוח לאומי, בטענה שלו היה התובע מונה למוסד לביטוח לאומי היה צפוי לקבל גמלת נכות מעבודה ומאחר שהתובע לא פנה ולא מיצה את זכויותיו יש מקום לניכוי כאמור.

91. התובע מצידו מסביר, כי כפי שנמסר לו בזמן אמת על ידי הגורמים במערכת ולמיטב הבנתו בשירותו כנציג ציבור התובע לא היה בבחינת עובד ומשכך לא זכאי לקצבת נכות מעבודה. התובע הדגיש עוד, כי מעולם לא הונחה לדוחו על עבודתו כעצמאי וגם משום כך אין ביכולתו לזכות בקצבה. מוסיף עוד התובע, שממילא הוא מקבל קצבת נכות כללית בשיעור של 100% עוד לפני התאונה ומשכך, גם לו היה מונה למוסד לביטוח לאומי ממילא זכותו הייתה לבחור בקצבה הגבוהה יותר, שהיא במקרה דנן קצבת הנכות.

92. אכן, סוגיית זכאותו של התובע לקצבת נכות מעבודה לא הובררה עד תום בגדר התביעה. מתוך אישורי התשלום שהציג התובע עולה, כי מהתשלומים ששולמו לו נוכח מס במקור, כן נוכח תשלום לביטוח לאומי, מס בריאות והועבר מע"מ למס הכנסה. משכך, סביר שמעמדו של התובע כמעמד עצמאי וכי הוא בוטח במוסד לביטוח לאומי באמצעות ניכוי מס במקור, יהד עם מההתכתבויות שהעביר התובע עם הנהלת בתי המשפט לאחר האירוע ניתן ללמוד כי הסברה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ' מדינת ישראל ואח'

הייתה שהתובע אינו במעמד של עובד וזה המסר שהועבר לתובע. התובע לא הונחה עם קבלתו כנציג ציבור להצהיר בביטוח הלאומי, כי הוא עצמאי ומשכך יכול וככל שהיה פונה היה נדחה. הנתבעת 1, שברשותה כל המידע לא הוכיחה אלו הנחיות ניתנו לתובע עם מינויו כנציג ציבור. מכל מקום נוכח קצבת הנכות הכללית המקסימאלית שהוא מקבל בהחלט יכול ואף סביר שלא היה משתלם לו להעדיף קצבת נכות מעבודה על קצבת הנכות הכללית וזאת נוכח הוראות סעיף 320 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב] תשנ"ה-1995 המאפשר להעדיף רק קצבה אחת את הגבוהה מבין השתיים.

93. הלכה למעשה, איני צריכה להכריע בכל אלה, שכן הנתבעות שהנטל עליהן להוכיח מהם הניכויים הרעיוניים הנטענים על ידם, לא טרחו להבהיר את מעמדו של התובע, כמו גם את שיעור הניכוי המתבקש ככל שקיים כזה. מתודלן של הנתבעות מדבר בעד עצמו והימנעותן מלהביא ראיה בעניין זה מלמד כי הראיה אין בידה לסייע בידן.

אציין, כי מתדל הנתבעות גדול שבעתיים, כאשר בתום ישיבת ההוכחות הראשונה בתיק אפשרתי לנתבעת 2, שלא הביאה את ראיותיה עד אותו מועד, לפנות למוסד לביטוח לאומי לקבל תעודת ציבור שתבהיר את המצב המשפטי, עוד קבעתי, כי במידה ויחא צורך יוזמן גם נציג המוסד לביטוח לאומי, כן אפשרתי לנתבעת 2 להגיש חוות דעת אקטוארית האומדת את גובה קצבת הנכות מעבודה שצפוי היה התובע לקבל ומכאן את כדאיותו לבחור בקצבה בו הניכוי המתבקש. הנתבעת 2, לא עשתה דבר וחצי דבר. כאמור, אפילו חו"ד אקטוארית לעניין ניכוי קצבת השרותים מיוחדים המעודכנת לא הוצגה.

94. בהעדר ראיה המאפשרת לקבוע, כי אכן התובע זכאי לקצבת נכות מעבודה וכי קצבת נכות מהעבודה, גבוהה מקצבת הנכות הכללית, כך שהתובע היה בוחר דווקא בה, לא ניתן ולא ראוי לבצע ניכוי רעיוני. מה גם שבנתונים שהוכחו, סביר שדווקא קצבת הנכות הכללית גבוהה יותר, בהיותה קצבה מלאה, כך שממילא לא היה התובע בוחר בקצבת נכות מעבודה.

סוף דבר

95. התביעה מתקבלת.

סה"כ נזקי התובע הם כדלקמן:

28,000 ₪	הפסד שכר בעבר -
101,050 ₪	הפסד שכר בעתיד -
50,000 ₪	עזרת הזולת בעבר -
430,000 ₪	עזרת הזולת בעתיד -
20,000 ₪	הוצאות רפואיות ואחרות לעבר ולעתיד -
20,000 ₪	ניידות לעבר ולעתיד -
200,000 ₪	נזק לא ממוני -

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 51184-02-12 נ"י מדינת ישראל ואח'

849,050 ₪	סה"כ פיצוי
84,905 ₪ -	הפחותת אשם תורם 10%
316,637 ₪ -	ניכוי תגמולי קצבת שירותים מיוחדים
447,508 ₪	סה"כ -

56. הנתבעות באמצעות הנתבעת מסי' 3, ישלמו איפוא לתובע את הסכום שנפסק, כפי שהוסכם בין הנתבעות, בצירוף אגרה כפי ששולמה בצירוף ריבית והצמדה מיום התשלום, הוצאות שהוציא התובע לצורך חוות דעת המומחים הן המומחה הרפואי מטעמו, הן מומחה מטעם בית המשפט והן מומחה הבטיחות בצירוף ריבית והצמדה מיום התשלום ושכר טרחת עורך דין בשיעור 20% מהסכום שנפסק בתוספת מע"מ.

הסכומים ישולמו בתוך 30 יום, שאם לא כן יישאו ריבית והצמדה עד מועד התשלום בפועל.

57. הנתבעת 1, ביקשה כי אפסוק את הוצאותיה בגין ניהול ההליך, שעה שמלכתחילה ראוי היה שהנתבעת 3, תיטול עליה את החובה לשלם. לנוכח קביעותי בפסק הדין בנוגע לאחריות הנתבעת 1, טוב עשה התובע כאשר החליט לצרפה להליך ועל כן אין להטיל על התובע את הוצאותיה.

בנוגע ליחסים בין הנתבעת 1, לנתבעות 2 ו-3 אכן ראוי היה כי הנתבעות 2 ו-3, יכירו באחריות החוזית המוחלטת המוטלת עליהן ובכיסוי הביטוחי ולא יגרמו לנתבעת 1, לנהל הליך בייצוג נפרד, תוך צורך להגיש הודעת צד גי ולנהל הגנה לאורך כל ההליך. רק בישיבת ההוכחות השנייה בתיק הותרצו הנתבעות 2 ו-3 והחיעו כי הנתבעת 3, תכסה גם את חלקה של הנתבעת-1. התנהלות הנתבעות 2 ו-3 ללא ספק גרמה לנתבעת-1 הוצאות ממשיות ומשכך, ראוי שיישאו למצער בהוצאות חלקיות בסכום כולל של 4,000 ₪.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ד כסלו תשע"ה, 16 דצמבר 2014, בהעדר הצדדים.

אורלי מור-אל, שופטת